

Hisszy Blanka

SZÁMTANI PÉLDATÁR

A NÉPISKOLÁK

III. ÉVFOLYAMBELI NÖVENDÉKEI

SZÁMÁRA.

DANITZ SÁNDOR

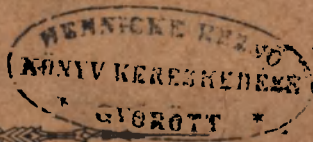
áll. isk. r. tanító

IRTÁK

Dr. EMERÍCZY GÉZA és KÁRPÁTI ENDRE,

tanítóképző tanárok.

3-dik átnézett kiadás.

BUDAPEST, 1881.

DOBROWSKY és FRANKÉ TULAJDONA.

Ára 10 kr.

Az egyszeregy.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

I. §. Példák 1-től 100-ig.

Összeadás.

I.

1) Összeadni annyit tesz, mint azt keresni, mennyi két vagy több adott szám egyítettvéve.

2) a. Azon számokat, amelyeket összeadunk: összeadandóknak nevezzük.

b. Azon számot, amely kijön, ha az összeadandókat összeadjuk: összegnek nevezzük.

3) Az összeadás jele egy álló kereszt (+).

4) Az összeadásnál a számokat egymás alá írjuk úgy, hogy az ugyanazon rendű egységek egymás alá jussanak.

5) Az összeadást a legalacsonyabb rendű egységeknél kezdjük; ha ezeknek összege egy vagy több magasabb rendű egységet tesz, ezt a magasabb rendű egységekhez hozzáadjuk.

6) Az összeadás helyesnek vehető, ha az összeadandókat először alulról felfelé, azután felülről lefelé adjuk össze, és mind a két esetben ugyanazon összeg jön ki.

II.

1) Adj a 2-höz 2-öt, a mi kijön, ahhoz megint 2-öt, ami kijön, ahhoz megint 2-öt, egész 50-ig! Így: $2+2=4$, $4+2=6$, $6+2=8$. . stb.

2) Adj az 1-höz 2-öt, ami kijön, ahhoz megint 2-öt, ami kijön, ahhoz megint 2-tőt, egész 39-ig!

3) Adj a 3-hoz 3-at, megint 3-at, egész 60-ig!

4) Adj az 1-höz 3-at, megint 3-at, egész 100-ig!

5) Adj a 2-höz 3-at, megint 3-at egész 98-ig!

6) Adj a 4-höz 4-et, megint 4-et, egész 97-ig!

7) Adj az 1-höz 4-et, megint 4-et egész 97-ig!

8) Adj a 2-höz 4-et, megint 4-et, egész 98-ig!

9) Adj a 3-hoz 4-et, megint 4-et, egész 99-ig!

10) Adj az 5-höz 5-öt, megint 5-öt, egész 100-ig!

11) Adj az 1-höz 5-öt, megint 5-öt, egész 96-ig!

12) Adj a 2-höz 5-öt, megint 5-öt, egész 97-ig!

13) Adj a 3-hoz 5-öt, megint 5-öt, egész 98-ig!

14) Adj a 4-höz 5-öt, megint 5-öt, egész 99-ig!

15) Adj az 1-höz . . 2-höz . . 3-hoz . . 4-höz . . 5-höz . .

6-hoz .. mindig 6-ot—6-ot, míg 100-ig nem érsz. (Igy: $1+6=7$, $7+6=13$, $13+\dots 91+6=97$, $97+3=100$.)

16) Adj az 1-höz .. 2-höz .. 3-hoz .. 4-höz .. 5-höz .. 6-hoz .. 7-höz mindig 7-et—7-et, míg 100-ig nem érsz.

17) Adj az 1-höz .. 2-höz .. 3-hoz .. 4-höz .. 5-höz .. 6-hoz .. 7-höz .. 8-hoz mindig 8-at—8-at, míg 100-ig nem érsz!

18) Adj az 1-höz .. 2-höz ... 3-hoz .. 4-höz .. 5-höz .. 6-hoz .. 7-höz .. 8-hoz .. 9-höz .. mindig 9-et—9-et, míg 100-ig nem érsz!

19) Adj az 1-höz .. 2-höz .. 3-hoz .. 4-höz .. 5-höz .. 6-hoz .. 7-höz .. 8-hoz .. 9-höz .. 10-höz 10-et—10-et, míg 100-ig nem érsz!

20) Adjátok össze a következő számokat:

- a) jobbról balfelé!
- b) balról jobbfelé!
- c) felülről lefelé!
- d) alulról fölfelé!

$$2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 + 9 + 1 + 0 = ?$$

$$4 + 2 + 5 + 4 + 5 + 6 + 8 + 8 + 9 + 3 = ?$$

$$6 + 3 + 6 + 5 + 6 + 7 + 9 + 7 + 1 + 2 = ?$$

$$8 + 4 + 7 + 6 + 7 + 8 + 1 + 6 + 2 + 1 = ?$$

$$1 + 6 + 8 + 7 + 8 + 9 + 0 + 5 + 3 + 0 = ?$$

$$0 + 7 + 9 + 8 + 9 + 1 + 6 + 4 + 4 + 1 = ?$$

$$7 + 8 + 1 + 9 + 1 + 0 + 7 + 5 + 7 + 2 = ?$$

$$8 + 9 + 0 + 1 + 0 + 5 + 8 + 6 + 9 + 3 = ?$$

$$0 + 1 + 2 + 0 + 4 + 6 + 9 + 7 + 8 + 4 = ?$$

$$1 + 9 + 3 + 4 + 5 + 7 + 1 + 8 + 7 + 5 = ?$$

? ? ? ? ? ? ? ? ? ?

21) $2 +$

5

15

63

?

22) $14 +$

8

13

12

38

?

23) $25 +$

18

36

5

?

24) $4 +$

14

38

39

?

25) $18 +$

19

32

28

?

26) $11 +$

15

28

31

?

27) $32 +$

15

28

21

?

28) $48 +$

15

11

18

?

29) 10 +	30) 30 +
45	11
14	20
25	19
?	?

31) Melyik szám 45-tel nagyobb mint 52?

32) 3 szál fenyőfát vásároltam. Az egyik 22, a másik 18, a harmadik 16 méter hosszú. Milyen hosszú a 3 fenyőszál együttvéve?

33) Egy pénztárban van 72 forint bankjegy, 23 forint ezüst- és 2 forint rézpénz. Mennyi az összesen?

34) Egy gazdasszony 52 libát eladott a vásáron és még maradt neki 83 libája. Hány libája volt összesen?

35) Egy kereskedő 3 láda árut hozatott, melyek súlya egyenkint: 13, 23, 55 kilogramm. Mennyit nyomott a 3 láda összesen?

* 36) Egy kereskedőnek egy héten át a következő bevétele volt: hétfőn 12, kedden 8, szerdán 15, csütörtökön 6, pénteken 21, szombaton 19, vasárnap 15 forint. Mennyi az egész heti bevétele?

37) Mennyi azon 4 számnak összege, melyek közül az első 16, minden következő 2-vel több, mint az előtte álló?

38) Egy irodában elfogyasztanak 38 ív író és 53 ív levélpapírost. Hány ív az összesen?

39) Egy gazdának 27 hektoliter búzája, 35 hektoliter rozsa és 23 hektoliter árpája termett. Mennyi az összes termése?

40) Egy templom 46 méter magas, a torony rajta 33 méterrel magasabb. Milyen magas a torony?

41) 3 könyvet vásároltam. Az egyiknek ára 32 krajczár, a másiké 28, a harmadiké 22. Mennyit fizettem összesen?

42) Egy vegyes iskolába 48 fiú és 45 leány jár. Hány gyermek jár az iskolába?

43) Valamely utca egyik házsorán 45, a másikon 38 ház áll. Hány ház van az egész utcában?

44) Egy házat kijavítottak. A falakra 56 forintot, a tetőre 37 forintot költöttek. Mennyibe került az egész javítás?

45) Egy koresmáros elmért 36 liter vörösbort, 28 liter fehérbort és 17 liter újbort. Mennyi bort adott el összesen?

46) Egy iskolaépület 57 éves, a templom 32 évvel idősebb. Hány éves a templom.

47) Egy épületre 63 szál léczet felhasználtak és még kell 14 szál. Hány szál lécz szükséges összesen azon épülethez?

48) Egy sertést vettem 50 forintért és eladtam 17 forinttal drágábban. Mennyiért adtam el?

49) Egy faluban 56 lovas és 32 gyalog katona volt be szállásolva. Hány katona volt összesen a faluban?

50) Egy gazdának 57 hordó vörös és 43 hordó fehér bora termett. Mennyi bora termett összesen?

b. Kivonás.

I.

1) *Kivonni annyit tesz, mint azt keresni, mennyivel nagyobb egyik adott szám a másiknál.*

2) a) *Azon szám, a melyet a másik számból elveszünk, kivonandónak nevezetetik.*

b) *Azon szám, a melyből a kivonandót elveszük, kisebbbitendőnek nevezetetik.*

c) *Ami a kivonás után a kisebbbitendőből megmarad, az a maradék.*

3) *A kivonás jele egy vízszintes húzás (—).*

4) *A kivonásnál a kisebbbitendő alá írjuk a kivonandót úgy, hogy az egyenlő rendű egységek egymás alá jussanak.*

5) *A kivonást a legalacsonyabb rendű egységeknél kezdjük; ha a kivonandó bármelyik egysége kisebb volna, mint a kisebbbitendőnek ugyanazon rendű egysége, akkor a kisebbbitendőhöz a legközelebbi magasabb rendű egységek osztályából egyet kölcsönzünk, ezt az alacsonyabb rendű egységgé változtatjuk és a kisebbbitendőhöz adjuk.*

6. *A kivonás akkor helyes, ha a kivonandó és a maradék összege a kisebbbitendővel egyenlő.*

II.

1) 50-ből végy el 2-öt, ami marad, abból megint 2-öt, egész addig, míg semmi sem marad?

2) Végy el a 39-ből 2-öt, ami marad, abból megint 2-öt, egész addig, míg semmi sem marad!

3) Végy el a 60-ből 3-at, megint 3-at, egész 0-ig!

4) Végy el a 100-ből 3-at, megint 3-at, egész 1-ig!

5) Végy el a 98-ből 3-at, megint 3-at, egész 2-ig!

6) Végy el a 100-ből 4-et, megint 4-et, egész 0-ig!

7) Végy el a 97-ből 4-et, megint 4-et, egész 1-ig!

8) Végy el a 98-ből 4-et, megint 4-et, egész 2-ig!

9) Végy el a 99-ből 4-et, megint 4-et, egész 3-ig!

10) Végy el a 100-ből 5-öt, megint 5-öt, egész 0-ig!

11) Végy el a 96-ből 5-öt, megint 5-öt, egész 1-ig!

12) Végy el a 97-ből 5-öt, megint 5-öt, egész 2-ig!

13) Végy el a 98-ből 5-öt, megint 5-öt, egész 3-ig!

14) Végy el a 99-ből 5-öt, megint 5-öt, egész 4-ig!

15) Végy el a 100-ből . . 99-ből . . 98-ből . . 97-ből
96-ből . . 6-ot—6-ot, ahányszor lehet. (Igy: $100 - 6 = 94$.
 $94 - 6 = 88$, $88 - 6 = 82$. . $16 - 6 = 10$, $10 - 6 = 4$, $4 - 4 = 0$.)

16) Végy el a 100-ből . . 99-ből . . 98-ből . . 97-ből . .
96-ből . . 95-ből 7-et—7-et, ahányszor csak lehet!

17) Végy el a 100-ből . . 99-ből . . 98-ből . . 97-ből . .
96-ből . . 95-ből . . 94-ből 8-at—8-at, ahányszor csak lehet,

18) Végy el a 100-ből . . 99-ből . . 98-ből . . 97-ből . .
96-ből . . 95-ből . . 94-ből . . 93-ből . . 9-ét—9-et, ahányszor
csak lehet!

19. Végy el a 100-ből . . 99-ből . . 98-ből . . 97-ből . .
96-ből . . 95-ből . . 94-ből . . 93-ből . . 92-ből 10-et—10-et,
ahányszor csak lehet!

$$\begin{array}{r} 20) 26 - \\ \quad 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 21) 32 - \\ \quad 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 22) 58 - \\ \quad 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23) 90 - \\ \quad 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24) 34 - \\ \quad 21 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25) 36 - \\ \quad 14 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 26) 58 - \\ \quad 49 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 27) 71 - \\ \quad 63 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 28) 70 - \\ \quad 45 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 29) 100 - \\ \quad 56 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ? \\ \hline \end{array}$$

30) Egy társaságban van 42 személy; ezek közül 18 gyermek. Hány a felnőtt?

31) 53 csirkéből eladtak 18 párt. Hány csirke maradt még?

32) Egy gazda 7 hektoliter búzát vetett és 56 hektolitert aratott. Hány hektoliterrel termett több búzája, mint amennyit elvetett?

33) Mennyivel több 96, mint 38?

34) Mennyi a 47 és 13 közti különbség?

35) Egy gazda 82 forintért vett egy tehenet és eladta 92 forintért. Mennyit nyert rajta?

36) Egy fiu karácsonkor 23 diót vett a páros-játékon. Volt neki 37 diója. Hány diója maradt még?

37) Egy gazda 57 hektoliter búzájához annyit vásárolt, hogy 100 hektoliter lett. Hány hektolitert vásárolt?

38) Egy kocsinak évi fizetése 95 forint. Mennyi pénze van még gazdájánál, ha 39 forintot már kivett fizetéséből?

39) Egy deák 57 év papirost kapott egész évre. Hány ívet használt el abból, ha 9 év maradt az év végén?

40) Egy 30-méteres vég vászonból levágtak 7 métert. Hány méter maradt még?

41) Egy hivatalnok havi fizetése 73 forint. Ebből 52 forintot saját magára költ, a többit öreg anyjának küldi. Mennyi az elküldött összeg?

42) Május 17-én hány nap van még hátra májusból?

43) Egy iskolában 18-an jeles bizonyítványt kaptak, hányan nem kaptak jeles bizonyítványt, ha a tanulók száma 72 volt?

44) Egy gazda 91 hektoliter kölesből eladott 33 hektolitert. Ami megmaradt, abból 42 hektolitert elhasznált, a többit magának hagyta. Hány hektoliter maradt magának?

45) Egy kereskedő egy láda fűszert vásárolt, melynek összes súlya 56 kilogramm. Mennyi a fűszer tiszta súlya, ha láda maga 7 kilogrammot nyom?

46) Egy pék 63 zsemlyét sütött és eladott belőle 57-et. Hány zsemlyéje maradt?

47) Miska 63 szem szilvماغot ültetett el, de csak 27 kelt ki. Hány szem nem kelt ki?

48) Egy gazdának volt 72 hektoliter bora. Lefejtés után 5 hektoliter seprő maradt a hordókban. Hány hektoliter tiszta bora maradt?

49) Egy körtefán volt 64 körte. Egy nagy szélvész alkalmával lehullott 31. Mennyi maradt rajta?

50) Egy gazda 82 forintért eladta tehénét. A pénzből 36 forintért egy sertést, 12 forintért fát és 25 forintért lisztet vásárolt. Mennyi pénze maradt neki?

c. Szorzás.

I.

1) Szorozni annyit tesz, mint egy adott számot annyi-szor önmagával összeadni, ahány egység van egy másik adott számban.

2) a. Azon szám, a melyet önmagával összeadunk, szorzandónak nevezettük.

b. Azon szám, a mely azt mutatja, hányszor kell a szorzandót önmagával összeadnunk, szorzónak nevezetetik.

c. Ha a szorzandót a szorzóval megszorozzuk, kijön a szorzat.

3) A szorzás jele egy fekvő kereszt (\times).

4) A szorzásnál akármelyik számot vehetjük szorzónak; azért a szorzót és szorzandót szorzótársaknak is nevezzük. Ha a kisebb számmal szorzunk, rövidebb a munka, mintha a nagyobbikkal szoroznánk; azért rendszeren a kisebb számmal szorzunk a nagyobbikat.

5) A szorzásnál a szorzótársakat egymás alá írjuk úgy, hogy az egyenlő rendű egységek egymás alá kerüljenek.

6) A szorzást a legalacsonyabb rendű egységeknél kezdjük; ha bármely egység szorzata magasabb rendű egységet ad, ezen magasabb rendű egységet az ugyanazon rendű egység szorzatához adjuk.

7) A szorzás akkor helyes, ha az, aki szoroz, az egyszer-egyed hiba nélkül tudja és alkalmazza.

8) Ha a szorzatot a szorzóval elosztjuk, és osztatul a szorzandó jön ki: a szorzás helyesen történt. Ez a szorzási próba.

9) 10-zel (írásban) úgy szorzunk, hogy a szorzandóhoz egy 0-t írunk.

10) 100-zal úgy szorzunk, hogy a szorzandóhoz egy 0-t írunk.

11) 20—, 30—, . . . 90-nel írásban úgy szorzunk, hogy a szorzóbeli 0-t az egyesek helyére írjuk, a szorzóbeli 0 előtt álló számjeggyel pedig úgy szorozzuk a szorzandót, mintha csak egyjegyű szorzóval szoroznánk.

12) Kétféle számjegyet különböztetünk meg: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9; ezek jelentő számjegyek; — a 0 pótló számjegy.

13) Ha mind a szorzóban, mind a szorzandóban a legalacsonyabb rendű egységek 0-ók; akkor csak a jelentő számjegyeket írjuk egymás alá, a 0-okat pedig egymás után. P. o. 40×20 így írjuk: $40 \times$

$$\begin{array}{r} 40 \times \\ 20 \end{array}$$

II.

1) $1 \times 1 . = ?$	2) $2 \times 2 . = ?$	3) $3 \times 3 . = ?$
$1 \times 5 . = ?$	$2 \times 4 . = ?$	$3 \times 6 . = ?$
$1 \times 10 . = ?$	$2 \times 6 . = ?$	$3 \times 7 . = ?$
$1 \times 12 . = ?$	$2 \times 8 . = ?$	$3 \times 9 . = ?$
$1 \times 20 . = ?$	$2 \times 12 . = ?$	$3 \times 11 . = ?$
$1 \times 25 . = ?$	$2 \times 23 . = ?$	$3 \times 18 . = ?$
$1 \times 100 . = ?$	$2 \times 32 . = ?$	$3 \times 26 . = ?$
$1 \times 0 . = ?$	$2 \times 48 . = ?$	$3 \times 28 . = ?$
$1 \times 100 . = ?$	$2 \times 47 . = ?$	$3 \times 30 . = ?$
$100 \times 0 . = ?$	$2 \times 50 . = ?$	$3 \times 33 . = ?$

4) $4 \times 2 . = ?$	5) $5 \times 3 . = ?$	6) $6 \times 2 . = ?$
$4 \times 3 . = ?$	$5 \times 5 . = ?$	$6 \times 3 . = ?$
$4 \times 4 . = ?$	$5 \times 6 . = ?$	$6 \times 5 . = ?$
$4 \times 5 . = ?$	$5 \times 7 . = ?$	$6 \times 6 . = ?$
$4 \times 6 . = ?$	$5 \times 8 . = ?$	$6 \times 7 . = ?$
$4 \times 8 . = ?$	$5 \times 9 . = ?$	$6 \times 10 . = ?$
$4 \times 10 . = ?$	$5 \times 12 . = ?$	$6 \times 19 . = ?$
$4 \times 15 . = ?$	$5 \times 15 . = ?$	$6 \times 11 . = ?$
$4 \times 18 . = ?$	$5 \times 18 . = ?$	$9 \times 15 . = ?$
$4 \times 25 . = ?$	$5 \times 20 . = ?$	$6 \times 16 . = ?$

7) $7 \times 1 . = ?$	8) $8 \times 1 . = ?$	9) $9 \times 1 . = ?$
$7 \times 3 . = ?$	$8 \times 2 . = ?$	$9 \times 2 . = ?$
$7 \times 4 . = ?$	$8 \times 3 . = ?$	$9 \times 3 . = ?$
$7 \times 5 . = ?$	$8 \times 4 . = ?$	$9 \times 4 . = ?$
$7 \times 6 . = ?$	$8 \times 5 . = ?$	$9 \times 5 . = ?$
$7 \times 7 . = ?$	$8 \times 6 . = ?$	$9 \times 6 . = ?$
$7 \times 8 . = ?$	$8 \times 7 . = ?$	$9 \times 7 . = ?$
$7 \times 10 . = ?$	$8 \times 8 . = ?$	$9 \times 8 . = ?$
$7 \times 12 . = ?$	$8 \times 9 . = ?$	$9 \times 9 . = ?$
$7 \times 14 . = ?$	$8 \times 10 . = ?$	$9 \times 10 . = ?$

$$\begin{array}{r} 10) 23 \times \\ \underline{2} \\ ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11) 50 \times \\ \underline{2} \\ ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12) 35 \times \\ \underline{3} \\ ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13) 30 \times \\ \underline{3} \\ ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14) 18 \times \\ \underline{4} \\ ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15) 20 \times \\ \underline{4} \\ ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 16) 15 \times \\ \underline{5} \\ ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 17) 12 \times \\ \underline{6} \\ ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 18) 13 \times \\ \underline{7} \\ ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 19) 12 \times \\ \underline{8} \\ ? \end{array}$$

- 20) Hány darab van 1 tuczatban ?
- 21) Hány darab van 5 tuczatban ?
- 22) Hány óra van 3 napban ?
- 23) Hány nap van 3 hónapban ?
- 24) Hány krajczárt tesz 5 darab 20-krajczáros ?
- 25) Hány krajczárt tesz 10 darab 10-krajczáros ?
- 26) Hány krajczárt tesz 18 darab 4-krajczáros ?
- 27) Hány nap van 9 hétben ?
- 28) Hány deciméter van 7 méterben ?
- 29) Hány negyedóra van 24 órában ?
- 30) Hány perc van 6 negyedórában ?
- 31) A bor literje 28 krajczár. Hogy lesz 3 liter ?
- 32) Egy földmives 12 hektoliter gabonát ad el, hektoliterét 8 forintjával. Mennyi pénzt kap érte ?
- 33) Iskolaépületünkön 17 ablak van, Minden ablakban 6 üvegtábla. Hány tábla van összesen a 17 ablakban ?
- 34) A cseresnyének literje 9 krajczár. Mennyit kell fizetni 11 literért ?
- 35) Egy kilogramm vas 18 krajczár. Hogy lesz 4 kilogramm ?
- 36) Egy tehén naponkint 12 liter tejet ad. Mennyit ad egy hét alatt ?
- 37) Az aratók naponkint elfogyasztanak 7 liter bort. Mennyit fogyasztanak el 2 hét alatt ?
- 38) Egy ember naponkint 3 krajczár ára dohányt fogyaszt el. Mennyit költ el január hónapban dohányra ?
- 39) Hát február hónapban mennyit költ dohányra ?
- 40) Egy vendéglöben naponkint 9 szál gyertya ég el. Hány szál gyertya szükséges 10 napra ?
- 41) Egy deáknak minden héten 5 iv papiros kell. Mennyit fogyaszt el 6 hét alatt ?
- 42) Egy tanuló minden nap kap 2 krajczárt szülőitől. Mennyit kap 2 hét alatt ?
- 43) Egy fiu szünidő alatt egy egész hónapon át naponkint 3 lapot irt. Hány lapot irt összesen ?
- 44) A posztó méterje 5 forint. Hogy lesz 20 méter ?
- 45) Hét tuczat tollat vettem. Hány gyermeknek adhatok abból egyet-egyét ?
- 46) Egy sódar 4 kilogramm nehéz. Hány kilogrammot nyom 23 ilyen sódar ?
- 47) Hány lába van 8 pár lónak ?

48) A kutyának 6×7 , a macskának 5×6 foga van. Melyiknek van több foga. . . és hánynyal van több?

49) Hány ujja van 5 gyermeknek?

50) Egy forintom volt. Abból vettem: 5 füzet 8-krajczáros papirost, 6 szál 4-krajczáros iront, egy 15-krajczáros palatáblát és 3 egy-krajczáros tollat. Mennyi pénzem maradt meg?

d. Osztás.

I.

1) *Osztani annyit tesz, mint egy adott számot annyi részre osztani, a hány egyesében egy másik adott számban.*

2) a. Azon szám, a melyet elosztunk: az osztandó.

b. Azon szám, a mellyel az osztandót elosztjuk: az osztó.

c. Azon szám, a mely azt mutatja, mennyi az osztandónak egy olyan keresett része: osztatnak nevezetik.

3) Az osztás jele két egymás fölött álló pont (:).

3) Az osztásnál a számokat egymás mellé írjuk és pedig elül az osztandót, utána az osztót; a két szám közé jön az osztási jel (:). Az osztó után egyenlőségi jelet (=) teszünk és ez után írjuk az osztatot.

5) Az osztást a legmagasabb rendű egységeknél kezdjük. Ha a magasabb rendű egységeknél maradék származik, e mellé levesszük a következő alacsonyabb rendű egységet.

6) Az osztás akkor helyes, ha az osztó és az osztat szorzata az osztandóval egyenlő.

7) 10-zel (írásban) úgy osztunk, hogy az osztandó utolsó számjegyét elvágjuk. Ha az utolsó helyen egyesek is állnak, ezeket tört alakban az osztathoz írjuk.

8) 100-zal úgy osztunk, hogy az osztandó utolsó két számjegyét elvágjuk. Ha az utolsó két helyen jelentő számjegyek állnak, ezeket tört alakjában az osztathoz írjuk.

9) Az osztat nem változik, ha mind az osztót, mind az osztandót ugyanazon számmal elosztjuk; azért:

10) Ha az osztó: 20, . . . 30, . . . 90: akkor mind az osztót mind az osztandót előbb 10-zel elosztom, s a mi így kijön, azon számokkal végzem az osztást.

11) Ha az osztó 200, . . . 300 . . . 900; akkor mind az osztót mind az osztandót előbb 100-zal elosztom, s ami így kijön, azon számokkal végzem az osztást.

Ha az osztandóban elvágott számjegyek jelentő számjegyek, azokat a netaláni maradékkal együtt tört alakban az osztat-hoz írjuk.

II.

1) 2 : 1 .. = ?	25 : 2 .. = ?	86 : 2 .. = ?
5 : 1 .. = ?	33 : 2 .. = ?	93 : 2 .. = ?
7 : 1 .. = ?	56 : 2 .. = ?	95 : 2 .. = ?
12 : 2 .. = ?	82 : 2 .. = ?	100 : 2 .. = ?

2) 3 : 3 .. = ?	3) 4 : 4 .. = ?	4) 5 : 5 .. = ?
9 : 3 .. = ?	12 : 4 .. = ?	15 : 5 .. = ?
18 : 3 .. = ?	24 : 4 .. = ?	39 : 5 .. = ?
27 : 3 .. = ?	32 : 4 .. = ?	45 : 5 .. = ?
24 : 3 .. = ?	36 : 4 .. = ?	60 : 5 .. = ?
30 : 3 .. = ?	44 : 4 .. = ?	65 : 5 .. = ?
36 : 3 .. = ?	48 : 4 .. = ?	80 : 5 .. = ?
42 : 3 .. = ?	69 : 4 .. = ?	85 : 5 .. = ?
63 : 3 .. = ?	74 : 4 .. = ?	91 : 5 .. = ?
87 : 3 .. = ?	86 : 4 .. = ?	98 : 5 .. = ?

5) 15 : 6 .. = ?	6) 12 : 7 .. = ?	7) 18 : 8 .. = ?
18 : 6 .. = ?	24 : 7 .. = ?	27 : 8 .. = ?
24 : 6 .. = ?	32 : 7 .. = ?	29 : 8 .. = ?
32 : 6 .. = ?	36 : 7 .. = ?	30 : 8 .. = ?
38 : 6 .. = ?	42 : 7 .. = ?	36 : 8 .. = ?
47 : 6 .. = ?	48 : 7 .. = ?	42 : 8 .. = ?
63 : 6 .. = ?	63 : 7 .. = ?	63 : 8 .. = ?
79 : 6 .. = ?	69 : 7 .. = ?	87 : 8 .. = ?
87 : 6 .. = ?	74 : 7 .. = ?	89 : 8 .. = ?
95 : 6 .. = ?	83 : 7 .. = ?	98 : 8 .. = ?

8) 15 : 9 .. = ?	9) 42 : 11 .. = ?	10) 46 : 21 .. = ?
18 : 9 .. = ?	48 : 12 .. = ?	48 : 25 .. = ?
24 : 9 .. = ?	50 : 13 .. = ?	54 : 34 .. = ?
32 : 9 .. = ?	56 : 14 .. = ?	56 : 42 .. = ?
38 : 9 .. = ?	62 : 15 .. = ?	65 : 53 .. = ?
42 : 9 .. = ?	68 : 16 .. = ?	67 : 55 .. = ?
48 : 9 .. = ?	75 : 17 .. = ?	73 : 62 .. = ?
63 : 9 .. = ?	82 : 18 .. = ?	79 : 68 .. = ?
69 : 9 .. = ?	93 : 19 .. = ?	87 : 70 .. = ?
74 : 9 .. = ?	96 : 20 .. = ?	94 : 75 .. = ?

- 11) 27: 3 =? — 12) 48: 4 =? — 13) 96: 5 =?
 14) 100: 8 =? — 15) 73: 17 =? — 16) 85: 18 =?
 17) 93: 19 =? — 18) 98: 20 =? — 19) 100: 25 =?
 20) 100: 33 =?

21) 65 darab hány tuczat és darab?

22) 80 óra hány nap és óra?

23) 70 nap hány hét?

24) 80 krajczárért hány 20-krajczáros pénzdarabot kapni?

25) Hát 10-krajczáros pénzdarabot hányat kapni 80 krajczárért?

26) 64 krajczárt 4-krajczárosokra akarok felváltatni. Hány 4-krajczárost kapok érte?

27) 98 nap hány hónapot tesz?

28) 56 deciméter hány méter?

29) 92 negyedóra hány óra?

30) 75 percz hány óra?

31) Egy *a-b-c-s* könyv 13 krajczár. Hányat kapok 65 krajczárért?

32) Melyik azon szám, a melynek 5-szöröse 80?

33) Egy valaki egy hétig utazott és összesen 84 forintot költött, Hány forint esik egy napra?

34) 93 hektoliter boron hárman osztoznak. Mennyi jut egy-egyre?

35) Bizonyos kereskedő eladott 15 darab szappant és nyert rajta összesen 90 krajczárt. Mennyit nyert egy-egy darabon?

36) 20 hektoliter zabot vettem 100 forintért. Mennyibe jött hektoliterje?

37) Hány darab 2-krajczáros szivart kapni 1 forintért?

38) Hány darab 4-krajczáros irónt kapni 80 krajczárért?

39) Egy könyvkötő 15 könyvet készít 9 füzet papirosból. Hány árkus papiros van egy-egy könyvben?

* 40) Egy valaki 84 forintért bort vásárolt. Hány hektoliter kapott, ha a bor hektoliterjét 7 forintért kapta?

41) Egy öltözet ruhához 4 méter posztó szükséges. Hány öltözet ruhát varrhat a szabó 48 méter posztóból?

42) 6 darab egyenlő nehézségű láda 72 kilogrammot nyom. Milyen nehéz azok közül egy-egy?

43) Egy hivatalnok havi fizetése 75 forint. Mennyi jut abból egy napra?

44) Hányszor kell a 7-et venni, hogy 84 legyen?

45) Mennyibe kerül egy bárány, ha 52 forintért 13-at adnak?

46) Hányszor lehet 1 méter posztóból 25 centiméter hosszú darabot levágni?

47) Egy inghöz 30 méter vászon szükséges. Hány inget lehet varrni 36 méter vászomból?

48) Egy házban hetenkint 56 krajczár ára petroleum fogy el. Hány krajczár ára fogy el naponkint?

49) Egy tuczat irón 60 krajczár. Mennyibe jön darabja?

50) 5 bődön zsirnak a sulya 90 kilogramm. Mennyi zsir van egy-egy bődönben, ha a bődönök sulya zsir nélkül egyenkint 3—3 kilogramm?

2. §. Példák 100-tól 1000-ig.

a. Összeadás.

1) 57 + 86 97 18 5 ----- ?	2) 75 + 118 243 96 188 ----- ?	3) 111 + 386 94 315 5 ----- ?	4) 58 + 314 150 210 108 ----- ?
--	--	---	---

5) 199 + 222 55 73 335 ----- ?	6) 250 + 315 58 44 213 ----- ?	7) 73 + 318 55 408 60 ----- ?	8) 3 + 15 510 208 55 ----- ?
--	--	---	--

9) 100 + 286 500 18 83 ----- ?	10) 2 + 25 44 613 88 ----- ?
--	--

11) Egy fuvaros három hordót szállított. Azoknak sulya egyenkint: 452 kilogramm, 328 kilogramm, 175 kilogramm. Mennyi nyomott a három hordó összesen?

12) Ird fel a 12 hónap napjainak számát egymás alá — és add azokat össze?

13) Egy faiskolában van: 235 alma-, 124 körte-, 413

szilva-, 24 barack-, 15 dió-, 8 eper- és 140 cseresznyefácška.
Hány az összesen?

14) Egy erdős hegyoldalon 4 éven át tűzfát vágatott a község; első évben 240, a másodikban 265, a harmadikban 175, a negyedikben 320 métert. Hány méter fát vágtak összesen a hegyoldalon!

15) Egy magtárba egymás után: 89, 375, 240, 72, 100 és 173 hektoliter búzát horatak. Hány hektoliter buza lett most a magtárban?

16) Egy egész telkes gazda 2 lovat, 2 ökröt, 1 tehenet és 15 darab juhot adott el vásár alkalmával. A lovakért 250 forintot kapott, az ökrökért 184 forintot, a juhokért 53 forintot, a tehénért 68 forintot.

a. Hány darab jószágot adott el?

b. Mennyi pénzt árult azokból?

17) Gondoltam egy számot. Ha abból először 275-öt, azután 525-öt elveszek, marad még 200. Melyik azon szám? (Gondold meg, mely részeknek az összege a keresendő szám?)

18) Egy gazda 225 hektoliter burgonyával szedett többet, mint sógora és szomszédja. Sógora mindössze 174, szomszédja pedig 329 hektolitert szedett.

a. Hány hektoliter burgonyát szedett az a gazda?

b. Hány hektoliter burgonyája lett mind a háromnak összesen?

19) Egy községben 15 lélekkel volt több a férfi lakosok száma (fiuk, legények, férfiak), mint a nőké (leányok, asszonyok). A nő lakosok száma 473.

a. Mennyi volt a férfi lakosok száma.

b. Hány lélekből állott a község összes lakossága.

20) Melyik számból vegyünk el 250-et, hogy annyi maradjon, mint 125 meg 325 együttvéve?

21) Egy gazda megvette szomszédja birtokát. A házért 385 forintot, a hozzá való kertért 126 forintot, egy darab kenderföldért 148 forintot, a házban talált ingóságokért 113 forintot fizetett. Mennyi volt összes kiadása?

22) Házat építtetett egy gazda. A hozzá való földért 315 forintot, épületanyagokért 564 forintot, a munkásoknak 103 forintot fizetett. Mennyibe került az a ház?

23) Egy kereskedő 4 láda árut kapott, melyeknek sulya egyenkint: 175, 213, 86 és 333 kilogramm. Mennyi az összes áruk sulya?

*24) Egy gabnakereskedő egymásután következő mennyiségű

buzát vásárolt: 186, 95, 18, 238, 103, 80 hektolitert. Mennyi búzája lett összesen?

25) A. községnek 286, B. községnek 208, C. községnek 413 lakosa van. Hány lakosa van összesen a három községnek?

b. Kivonás.

1) 576 — 424 — ——— ?	2) 944 — 531 — ——— ?	3) 455 — 94 — ——— ?	4) 372 — 281 — ——— ?
5) 786 — 496 — ——— ?	6) 415 — 334 — ——— ?	7) 800 — 794 — ——— ?	8) 392 — 379 — ——— ?
	9) 965 — 796 — ——— ?	10) 1000 — 586 — ——— ?	

11) Egy gazda 874 forintot vett kölcsön. Abból egy év múlva visszafizetett 596 forintot. Mennyi adósága maradt még?

12) Egy vászonkereskedő 745 méter vásznat vitt a vásárra; abból visszahozott 350 métert. Hány métert adott el?

13) Egy juhász 793 darab juhot őrzött. Őszkor a gazdája eladott a juhokból 594 darabot. Hány darab juh maradt még a juhász keze alatt?

14) Egy jól kifejlődött czet 560 métermázsa nehéz, egy elefánt 39 métermázsa nehéz. Mennyivel nehezebb a czet, mint az elefánt?

15) Egy kis városban 985 ház volt. Azok közül leégett 158. Hány ház maradt még?

16) Két gabnakereskedő összesen 793 hektoliter búzát vásárolt. Az egyik elhordatott a búzából 380 hektolitert, a többit a másiknak adta át, Mennyi buza jutott a másik kereskedőnek?

17) Egy városi hivatalnoknak 809 forint a fizetése. Ebből elkölt 693 forintot, a többit a takarékpénztárba teszi. Mennyit tesz a takarékpénztárba?

18) Egy községben elszállásoltak 850 katonál. Ezekből másnap tovább utazott 592. Hány maradt még a községben?

19) Egy jótékony uraság 1000 zsák burgonyát ajándékozott, hogy azt a szegények közt osszák szét. Az első nap 732 zsákkal osztottak ki. Hány zsákkal maradt még kiosztani való?

*20) Egy fakereskedő 1000 méter fát szállít a városba. Ebből elad 891 métert. Hány méter fája marad még?

21) Vonj ki 1000-ból 333-mat, ahányszor csak lehet? Mennyi marad?

22) Vonj ki 863-ból először 18-at, azután 172-öt, végre 235-öt! Mennyi marad?

23) Valakinek van 1000 frt. ára vagyona, de adós 25 + 72 + 236 forinttal. Mennyivel több a vagyona, mint adóssága?

24) Egy borkereskedő 785 hektoliter borából eladott egy-más után 117 + 75 + 10 + 80 hektolitert, Mennyi maradt még neki?

25) Egy épületnél az asztalosmunkáért az asztalos 876 forintot kapott. Mennyi nyeresége maradt neki, ha fáért 215 forintot, a legényeknek 488 forintot fizetett?

c. Szorzás.

1) $95 \times 3 = ?$ — 2) $86 \times 7 = ?$ — 3) $236 \times 3 = ?$ —

4) $302 \times 3 = ?$ — 5) $58 \times 12 = ?$ — 6) $73 \times 13 = ?$ —

7) $162 \times 4 = ?$ — 8) $245 \times 4 = ?$ — 9) $295 \times 3 = ?$ —

10) $100 \times 10 = ?$

11) Hány nap van 95 hétben?

12) Egy atya meghalt és 4 fiának egyenkint 213 forintot hagyott. Mennyit hagyott összesen a négynek?

13) Egy fuvaros egyszerre 8 métermázsa terhet szállít szekeren. Hány métermázsa terhet szállít, ha 56-szor fordul?

14) Egy kilogramm sáfrán 132 forint, Mennyit kell fizetni 7 kilogrammért?

15) Egy hajdunak évi fizetése 82 forint. Mennyit kap 12 év alatt?

16) Egy lány 24 éves. Hány hónapos az?

17) Jó sima szekérun, lapályos vidéken, egy pár ló után 23 métermázsa terhet raknak a szekerre. Ha az a fogat egy bizonyos utat egy hét alatt 16-szor tett meg: hány métermázsa terhet szállított összesen?

18) Egy nagy városi házban 48 főablak van, minden ablaknak négy szárnya (belső ablak és téli ablak), mindenik szárnyban 3—3 ablaktábla.

a. Hány ablakszárny van a főablakokon?

b. Hány ablaktábla van az ablakszárnyakban összesen?

19) Egy kereskedő 25 kilogramm borsot hozatott s azt 5 dekagrammos csomagokba csomagoltatta. Hány csomag lett összesen a 25 kilogramm borsból?

20) Egy napszámos 65 krajczár napibért kap. Ha két

hétig és 3 napig dolgozik egy uraságnál (két vasárnapra nem jár fizetés): hány krajczárt keresett azon idő alatt?.. hány forint és krajczár az?

21) Egy tehén naponkint 12 liter tejed ad. Mennyit ad egy hónap alatt?

22) Egy kereskedő 565 forint adósságából 96 darab 5 forintossal mennyit fizetett le . . és mennyivel maradt még adós?

23) Egy napszámos hetenkint 6 forintot keres. Mennyi egész évi keresménye.

*24) Egy hektoliter burgonya (krumpli, kolompér) 82 kilogramm nehéz. Mennyit nyom 7 hektoliter burgonya?

25) Egy gazdasszony vásárolt: 5 kilogramm rizst, kilogrammját 34 krajczárért; — 6 kilogramm mazsolát, kilogrammját 72 krajczárért — és 4 kilogramm cukrot, kilogrammját 54 krajczárért. Hány krajczárt költött összesen . . hány forintot tesz az?

d. O s z t á s.

1) 132: 3 = ? 2) 534: 4 = ? 3) 748: 5 = ?

4) 856: 8 = ? 5) 234: 12 = ? 6) 585: 18 = ?

7) 778: 25 = ? 8) 877: 138 = ? 9) 988: 356 = ?

10) 411: 189 = ?

11) 9 métermázsza szalonnáért 720 forintot fizettem.

a. Mennyibe került métermázsája?

b. Mennyibe került kilogrammja?

12) Hány hetet tesz 749 nap?

13) Egy kereskedő fiókában 476 darab palavessző van. Hány tuczos csomagot lehet abból kötni?

14) 3 testvér 785 forintot örököl. Mennyi jut egyre-egyre?

15) Egy hónapban 920 liter bort mért el egy korcsmáros. Hány hektoliter az?

16) Egy esztendőben hány hét van?

17) Egy kereskedő 630 forintot fizet 15 métermázsza cukorért.

a. Mennyibe jön neki a cukor métermázsája?

b. Ha egy másik kereskedőnek átenged belőle 5 métermázsát, úgy hogy ezen 5 métermázsán 40 forintot nyer: hány forintjával számította fel métermázsáját?

c. Mennyibe került azon kereskedőnek a cukor kilogrammja?

d. Mennyit nyer egy kilogrammon, ha ő boltjában 56 krajczárjával árulja?

18) Egy mesterlegény 5 esztendeig dolgozott egy műhelyben, s azon idő alatt 380 forintot takarított meg.

- a. Mennyit tett félre keresményéből évenként?
- b. Mennyit havonként?
- c. Mennyit hetenként?

19) Egy lisztkereskedő 100 métermázsa lisztet vásárolt. A vásárlás után egy hónapra annak felét eladta; a következő hónapban a megmaradt lisztnek megint eladta a felét; a maradékhoz 100 métermázsanak egy negyedrészt hozatta. Hány métermázsból állott már most lisztkészlete?

20) Egy hentes egy 80 forintos disznót ölt. Annak a húsát eladta 32 forintért. Ha a szalonna és háj kilogrammja 50 krajczárba jön: hány kilogramm volt a zsiradék?

21) Egy 11 méter és 70 centiméter magas falra 65 lépcsőn kell felmenni. Hány centiméter magas egy-egy lépcső?

22) Hány láda kell 1000 üveg savanyúvíz becsomagolásához, ha egy-egy ládába 40 üveg fér?

23) 4 asszony tojást vett társaságban. Vettek pedig első ízben 184 darabot, másodízben 284 darabot, harmadízben 348 darabot, negyedízben 58 darabot.

a. Hány tojást vettek összesen?

b. Mennyi jutott egynek-egynek?

* 24) Egy kocszi kereke 24 percz alatt 1716-szor fordul. Hányszor fordul perczenként?

25) 1000-forintos pénzsomagot hány 5 forintosból lehet összerakni?

3. §. Példák I—1000-ig.

a. Összeadás.

- 1) Számlálj kettejével 190-től 250-ig!
- 2) Számlálj hármával 250-től 301-ig!
- 3) Számlálj négyével 500-tól 600-ig!
- 4) Számlálj ötével 600-tól 800-ig!
- 5) Számlálj hatával 180-tól 240-ig!
- 6) Számlálj hetével 320-tól 441-ig!
- 7) Számlálj nyolczával 411-től 517-ig!
- 8) Számlálj kilenczével 110-től 290-ig!
- 9) Számlálj tízével 100-tól 220-ig!
- 10) Számlálj buszával 220-tól 440-ig!
- 11) Számlálj harminczával 430-tól 860-ig!
- 12) Számlálj negyvenével 420-tól 780-ig!
- 13) Számlálj ötvenével 350-től 800-ig!
- 14) Számlálj hatvanával 210-től 510-ig!
- 15) Számlálj hetvenével 110-től 390-ig!

- 16) Számlálj nyolczvanával 120-tól 520-ig!
 17) Számlálj kilenczvenével 210-től 660-ig!
 18) Számlálj százával 15-től 915-ig!
 19) Add össze a következő számokat:
 a. alulról fölfelé!
 b. fölülről lefelé!
 c. jobbról balfelé!
 d. balról jobbfelé!

25	+	32	-	47	+	56	+	63	-	91	-	18	=	?
32	-	33	-	39	-	4	+	118	-	47	-	486	=	?
47	-	19	-	54	-	118	+	47	-	496	-	23	=	?
56	+	24	-	109	+	47	+	490	-	13	-	9	=	?
63	+	178	-	47	-	406	+	33	-	19	-	14	=	?
91	-	47	-	466	-	93	+	29	-	74	-	118	=	?
18	-	488	-	73	-	49	+	104	-	188	-	47	=	?
?		?		?		?		?		?		?		?

20) Egy gazda 185 kereszt búzát, 117 kereszt zabot, 214 kereszt kétszerest és 93 kereszt árpát aratott. Hány kereszt az összesen?

21) Egy kocsin van 3 láda; az egyik 340, a másik 250, a harmadik 403 kilogrammot nyom. Mennyi teher van a kocsin?

22) Egy kertben van 43 alma-, 14 körte-, 36 szilva-, 13 dió- és 32 barackfa. Hány gyümölcsfa van abban a kertben?

23) Egy juhásznak van 340 darab juha. Egy másiknak 27-tel több van. Hány van a kettőnek összesen?

24) Hány darab csontja van a teljesen kifejlődött embernek, ha a fejben 28, a törzsben 53, a kezekben 68 s a lábakban 64 darab csont van?

25) Egy 4-osztályu iskolába az I-ső osztályba 125, a II-ba 97, a III-ba 75, a IV-be 47 tanuló jár. Hányan vannak összesen?

26) Egy III. osztálybeli tanulónak szükséges: egy katekizmus, ára: 18, biblia: 28, magyar olvasó-könyv: 24, nyelvgyakorlatok: 28, nyelvkönyv: 24, számtan: 15, énekkáté 20 krajczár. Mennyibe kerülnek könyvei?

27) Egy gazdának van 3 háza, melyek után a következő jövedelme van: 280, 315, 296 forint. Mennyi az összesen?

28) Egy korcsmáros következő mennyiségű bort adott el egy hét alatt; 42, 37, 29, 27, 313, 127, 92 litert. Hány litert adott el összesen?

29) A közönséges évben 365, a szökő évben 366 nap van. Hány nap ez összesen?

30) Egy házigazda kocsisának 86, a szolgálonak 42, a szakácsnénak 120 forintot fizet évenként. Mennyit fizet évenként cselédeinek?

31) *A* község *B*-től 230, *B C*-től 113, *C D*-től 136 kilométernyire van. Mennyire van *A D*-től, ha a 4 község egy vonalban fekszik?

32) Egy uraságnak van 180 lova, 235 szarvasmarhája és 524 juha. Hány darab állatja van összesen?

b. K i v o n á s.

- 1) Számlálj kettesével 250-től le 190-ig!
- 2) Számlálj hármával 301-től le 250-ig!
- 3) Számlálj négyével 600-tól le 500-ig!
- 4) Számlálj ötével 800-tól le 600-ig!
- 5) Számlálj hatával 240-től le 180-ig!
- 6) Számlálj hetével 411-től le 320-ig!
- 7) Számlálj nyolczával 517-től le 411-ig!
- 8) Számlálj kilenczével 290-től le 110-ig!
- 9) Számlálj tízével 220-tól le 100-ig!
- 10) Számlálj huszával 440-től le 220-ig!
- 11) Számlálj harminczával 860-tól le 430-ig!
- 12) Számlálj negyvenével 780-tól le 420-ig!
- 13) Számlálj ötvenével 800-tól le 350-ig!
- 14) Számlálj hatvanával 570-től le 210-ig!
- 15) Számlálj hetvenével 390-től le 110-ig!
- 16) Számlálj nyolczvanával 529-től le 120-ig!
- 17) Számlálj kilenczvenével 660-tól le 210-ig!
- 18) Számlálj százával 995-től le 195-ig!
- 19) Mennyi a különbség 1000 és 617 között?

20) Vond ki a 756 és 218 közti különbségből a 918 és 739 közti különbséget! Mennyi az eredmény?

21) Egy községben 23-mal kevesebb férfi lakó van mint nő. A nők száma 357. a) Mennyi a férfiak száma? b) Mennyi az egész község lakosainak száma?

22) Egy ember 739 forinttal tartozott. Adósságából már 392 forintot lefizetett. Mennyivel tartozik még?

23) Egy vásárba 913 db. marhát hajtottak eladás végett, 529 darabot visszavittek, a többi elkelt. Hány darab nem kelt el?

24) Egy városban egy év alatt született 730 — és meghalt 695 ember. Mennyi a szaporodás?

25) Egy kereskedő 257 forint ára portékán 37 forintot nyert. Mennyiért adta el?

26) Mennyivel nagyobb 100 mint 197?

27) 705-ből végy el 235-öt ahányszor lehet!

28) Egy borsosgazdának 475 hektoliter vörös és 130 hektoliterrel kevesebb fehér bora van.

a. Mennyi fehér bora? — b. Mennyi bora van összesen?

29) Egy gazda 695 forintért vett egy házat kertestül. A házat eladta 486 forintért. Mennyibe marad a kertje?

30) Hány nap mult el a maival együtt a folyó polgári évből?

31) Hány nap van még hátra a folyó polgári évből?

32) Hány nap a különbség a polgári és iskolai év között?

c. Szorzás.

1) $12 \times 2 \dots = ?$	2) $12 \times 3 \dots = ?$	3) $12 \times 4 \dots = ?$
$83 \times 2 \dots = ?$	$83 \times 3 \dots = ?$	$38 \times 4 \dots = ?$
$105 \times 2 \dots = ?$	$105 \times 3 \dots = ?$	$40 \times 4 \dots = ?$
$118 \times 2 \dots = ?$	$118 \times 3 \dots = ?$	$83 \times 4 \dots = ?$
$340 \times 2 \dots = ?$	$125 \times 3 \dots = ?$	$107 \times 4 \dots = ?$
$358 \times 2 \dots = ?$	$140 \times 3 \dots = ?$	$118 \times 4 \dots = ?$
$375 \times 2 \dots = ?$	$157 \times 3 \dots = ?$	$152 \times 4 \dots = ?$
$412 \times 2 \dots = ?$	$208 \times 3 \dots = ?$	$162 \times 4 \dots = ?$
$483 \times 2 \dots = ?$	$304 \times 3 \dots = ?$	$208 \times 4 \dots = ?$
$500 \times 2 \dots = ?$	$325 \times 3 \dots = ?$	$224 \times 4 \dots = ?$
4) $85 \times 5 \dots = ?$	5) $58 \times 6 \dots = ?$	6) $57 \times 7 \dots = ?$
$90 \times 5 \dots = ?$	$60 \times 6 \dots = ?$	$58 \times 7 \dots = ?$
$96 \times 5 \dots = ?$	$67 \times 6 \dots = ?$	$65 \times 7 \dots = ?$
$108 \times 5 \dots = ?$	$76 \times 6 \dots = ?$	$74 \times 7 \dots = ?$
$122 \times 5 \dots = ?$	$86 \times 6 \dots = ?$	$83 \times 7 \dots = ?$
$133 \times 5 \dots = ?$	$92 \times 6 \dots = ?$	$91 \times 7 \dots = ?$
$145 \times 5 \dots = ?$	$107 \times 6 \dots = ?$	$98 \times 7 \dots = ?$
$156 \times 5 \dots = ?$	$123 \times 6 \dots = ?$	$100 \times 7 \dots = ?$
$165 \times 5 \dots = ?$	$134 \times 6 \dots = ?$	$108 \times 7 \dots = ?$
$190 \times 5 \dots = ?$	$161 \times 6 \dots = ?$	$123 \times 7 \dots = ?$
7) $50 \times 8 \dots = ?$	8) $40 \times 9 \dots = ?$	9) $42 \times 0 \dots = ?$
$56 \times 8 \dots = ?$	$47 \times 9 \dots = ?$	$18 \times 56 \dots = ?$
$59 \times 8 \dots = ?$	$50 \times 9 \dots = ?$	$352 \times 2 \dots = ?$
$63 \times 8 \dots = ?$	$54 \times 9 \dots = ?$	$214 \times 4 \dots = ?$
$70 \times 8 \dots = ?$	$63 \times 9 \dots = ?$	$2 \times 417 \dots = ?$
$79 \times 8 \dots = ?$	$67 \times 9 \dots = ?$	$56 \times 14 \dots = ?$
$83 \times 8 \dots = ?$	$84 \times 9 \dots = ?$	$24 \times 18 \dots = ?$
$98 \times 8 \dots = ?$	$93 \times 9 \dots = ?$	$9 \times 22 \dots = ?$
$103 \times 8 \dots = ?$	$98 \times 9 \dots = ?$	$27 \times 30 \dots = ?$
$120 \times 8 \dots = ?$	$103 \times 9 \dots = ?$	$25 \times 40 \dots = ?$

- 10) Mennyibe kerül 1000 téglá, ha 100-a 95 krajczár?
 11) Hány nap van 15 hónapban?
 12) Hány óra van 2 hétben?
 13) Némely órát hónaponként csak egyszer kell felhuzni. Hány óráig jár az ilyen óra egyszeri felhuzásra?
 14) Egy szék 4 forint. Hogy lesz 12 tuczat?
 15) Mennyi házbért fizet 9 év alatt az, aki évenként 95 forintot fizet?
 16) A hónapokat 30 napjával számítják a közéletben. Hány napból állana ilyen formán az év?
 17) Egy évben 52 hetet számitanak a közéletben. Hány nap jön ki így?
 18) Egy iskolában 15 tanuló kap ösztöndíjat. Mennyi pénzt kapnak összesen, ha tizen 52 forint és öten 75 forint ösztöndíjt huznak?
 19) Egy selyemhernyó 225 méter hosszá selyemszálát ereszt. Hány métert ereszt 4 selyemhernyó?
 20) Az ember perczenként 16-szor vesz lélekzetet. Hány-szor vesz óránként?
 21) Egy gazda 8 darab ökröt vett 115 forintjával. Mennyit fizetett összesen?
 22) Hány kilométer távolságra halad egy vasuti vonat egy nap alatt, ha óránként 32 kilométer utat tesz?
 23) Egy kereskedőnek 5 segédje van. Mennyit kapnak azok évenként, ha egyenként 178 forint évi fizetést huznak?
 24) Hány lába van 95 pár lónak?
 25) Egy könyvben van 756 lap. Hány levélből áll az a könyv?

d. O s z t á s.

1) 46 : 2 . . = ?	430 : 2 . . = ?	123 : 2 . . = ?
64 : 2 . . = ?	870 : 2 . . = ?	456 : 2 . . = ?
110 : 2 . . = ?	44 : 2 . . = ?	517 : 2 . . = ?
220 : 2 . . = ?	538 : 2 . . = ?	694 : 2 . . = ?

2) 45 : 3 . . = ?	3) 412 : 4 . . = ?	4) 315 : 5 . . = ?
54 : 3 . . = ?	450 : 4 . . = ?	423 : 5 . . = ?
64 : 3 . . = ?	476 : 4 . . = ?	548 : 5 . . = ?
96 : 3 . . = ?	483 : 4 . . = ?	647 : 5 . . = ?
180 : 3 . . = ?	495 : 4 . . = ?	683 : 5 . . = ?
275 : 3 . . = ?	680 : 4 . . = ?	695 : 5 . . = ?
369 : 3 . . = ?	793 : 4 . . = ?	703 : 5 . . = ?
418 : 3 . . = ?	857 : 4 . . = ?	810 : 5 . . = ?
537 : 3 . . = ?	907 : 4 . . = ?	901 : 5 . . = ?
600 : 3 . . = ?	993 : 4 . . = ?	998 : 5 . . = ?

5) 153 : 6 . . = ?	6) 140 : 7 . . = ?	7) 64 : 8 . . = ?
234 : 6 . . = ?	154 : 7 . . = ?	128 : 8 . . = ?
458 : 6 . . = ?	238 : 7 . . = ?	192 : 8 . . = ?
583 : 6 . . = ?	293 : 7 . . = ?	357 : 8 . . = ?
603 : 6 . . = ?	318 : 7 . . = ?	476 : 8 . . = ?
630 : 6 . . = ?	481 : 7 . . = ?	560 : 8 . . = ?
649 : 6 . . = ?	500 : 7 . . = ?	675 : 8 . . = ?
758 : 6 . . = ?	618 : 7 . . = ?	759 : 8 . . = ?
857 : 6 . . = ?	753 : 7 . . = ?	893 : 8 . . = ?
775 : 6 . . = ?	926 : 7 . . = ?	939 : 8 . . = ?

8) 72 : 9 . . = ?	9) 144 : 11 . . = ?	10) 616 : 21 . . = ?
144 : 9 . . = ?	216 : 12 . . = ?	633 : 22 . . = ?
216 : 9 . . = ?	433 : 13 . . = ?	649 : 23 . . = ?
430 : 9 . . = ?	464 : 14 . . = ?	753 : 24 . . = ?
494 : 9 . . = ?	500 : 15 . . = ?	764 : 25 . . = ?
500 : 9 . . = ?	512 : 16 . . = ?	797 : 26 . . = ?
512 : 9 . . = ?	638 : 17 . . = ?	859 : 27 . . = ?
638 : 9 . . = ?	749 : 18 . . = ?	895 : 28 . . = ?
749 : 9 . . = ?	853 : 19 . . = ?	983 : 29 . . = ?
853 : 9 . . = ?	907 : 20 . . = ?	1000 : 30 . . = ?

11) Egy kereskedő vesz 882 forintért 21 métermázsza cukrot. Mennyiben esik métermázsája?

12) Egy veréb 3 nap alatt 1000 hernyót emészt föl. Mennyit emészt föl naponként?

13) Egy apa 742 forintot hagyott 11 gyermekének. Mennyi jutott egyre-egyre.

14) Egy vándor egy hét alatt 245 kilométer utat tett. Mennyi utat tett naponként?

15) Egy süveg cukor 9 kilogramm nehéz. Hány süveg cukor tesz 5 és fél métermázsát?

16) 36 munkás egy árkot ásott; kaptak összesen 936 forintot. Mennyi jutott egyre-egyre?

17) Hány hetet tesz 543 nap?

18) Hány órát tesz 540 percz?

19) Egy 4-es fasorban összesen 452 fa van. Hány fa van egy sorban?

20) Valaki 371 forintot részletenkint fizet vissza. Hányszorra fizeti vissza, ha mindig 53 forintot fizet?

21) Egy fuvaros 255 kilométernyire 51 forintért visz bizonyos terhet. Hány kilométer utért esik egy forint?

22) Egy 45 méterből álló vég posztónak az ára 225 forint. Mennyibe esik egy méter?

23) 12 munkás 144 méter töltést készít. Mennyit készített egy-egy?

24) Egy hektoliter szilva, összesen 624 szem, 156 krajczár volt. Hány szem esik egy krajczárért?

25) Bizonyos takarmánykészlettel egy tehén 48 hétig éri be. Hány hétig tart ugyanannyi takarmány 8 tehénnek?

e. Törtek.

1) Hogy hívjuk a kilogrammnak $\frac{1}{100}$ -részét?

2) Hogy hívjuk a kilométernek $\frac{1}{1000}$ -részét?

3) $\frac{1}{2}$ -rész kilogramm hány dekagramm . . . hány gramm?

4) Melyik több: $\frac{3}{4}$ vagy $\frac{2}{3}$ hektoliter?

5) Hány hónap $\frac{2}{3}$ -rész év?

6) Hány darab $\frac{1}{2}$ gró?

7) Hány percz $\frac{3}{5}$ óra?

8) Mennyi hiányzik a $\frac{2}{3}$ méterhez, hogy egy méter legyen?

9) Írd fel az ezredrészeket $\frac{1}{1000}$ -részről $\frac{9}{1000}$ -részig . . . $\frac{165}{1000}$ -részről $\frac{180}{1000}$ -részig . . . $\frac{545}{1000}$ -részről $\frac{560}{1000}$ -részig!

10) Írd az ezredrészeket 0,005-részről 0,009-részig . . . 0,121-részről 0,129-részig . . . és 0,165-részről 0,199-részig!

f. Római számok.

1) Írd ki római számjegyekkel a következő számokat: 102, 145, 153, 197, 250, 347, 500, 545, 617, 927, 990, 1000.

2) Írd ki arabs számjegyekkel a következő számokat: CV, CLVII, CLXXI, CCIV, CCLIII, CCCVII, DLXIII, DCLXVI, DCCIX, DCCCIII, DCD, M.

I. Hosszmérték.

1 méter = 10 deciméter = 100 centiméter = 1000 milliméter.
1 " = 10 " = 100 "
1 " = 10 "
1000 méter = 1 kilométer.

II. Űrmérték.

1 liter = 10 deciliter = 100 centiliter.
1 " = 10 "
100 liter = 1 hektoliter.

III. Sulymérték.

1 gramm = 10 decigramm = 100 centigramm.
1 " = 10 "
10 " = 1 dekagramm = "
1000 " = 1000 " = 1 kilogramm.

IV. Időmérték.

1 év = 365 nap (366 a szökő évben)
1 " = 52 hét
1 " = 12 hónap.
A hónapokat rendszeren 30 napjával számítjuk. Azonban:
januárban van 31 nap
februárban " 28 " (Szökőévben 29.)
márcziusban " 31 "
áprilisban " 30 "
májusban " 31 "
júniusban " 30 "
júliusban " 31 "
augusztusban " 31 "
szeptemberben " 30 "
októberben " 31 "
novemberben " 30 "
decemberben " 31 "
1 hét = 7 nap.
1 nap = 24 óra.
1 óra = 60 percz
1 percz = 60 másodperc.

V. Darabmérték.

1 gró = 12 tuczat = 144 darab.
1 " = 12 "

VI. Papirosmérték.

1 rizma = 10 koncz = 100 füzet = 1000 ív.
1 " = 10 " = 100 "
1 " = 10 "

VII. Pénzek.

1-forint = 100 krajczár
Ezüstpénz van: 1-forintos.
20-krajczáros.
10-krajczáros.
Rézpénz van: 4-krajczáros.
1-krajczáros.
 $\frac{5}{10}$ -krajczáros.

VIII. Római számok.

I = 1	LX = 60
IV = 4	XC = 90
V = 5	C = 100
VI = 6	CLX = 160
IX = 9	D = 500
X = 10	DI = 501
XI = 11	DCCLIX = 759
XL = 40	CM = 900
L = 50	M = 1000